

Dragana Đurić

Mehanizmi odbrane pojedinca na slobodno izražavanje

Ime nastavnika: Dragana Đurić

Predmet: Građansko vaspitanje

Razred i odeljenje: Četvrti razred (ili u zavisnosti od obrazovnog profila, gde je tema u programu)

Nastavna tema: Prava i slobode

Nastavna jedinica:

Mehanizmi odbrane pojedinca na slobodno izražavanje - dva časa

Ciljevi časa:

- Razvijanje svesti o značaju slobode izražavanja za život svakog pojedinca u zajednici
-

Očekivani ishodi:

Po završetku časa učenik će biti u stanju da:

- Objasni suštinu prava na slobodu izražavanja
 - Navede institucije kojima se pojedinac obraća u slučaju kršenja prava na slobodno izražavanje
 - Sagleda ulogu pojedinca u zaštiti i ostvarivanju prava na slobodu izražavanja
 - Sagleda značaj borbe za slobodu izražavanja, posebno u nepovoljnim društvenim uslovima
 - Prepozna situacije u kojima je drugima ugroženo pravo na slobodno izražavanje
 - Predlaže aktivnosti i diskutuje o njima sa ostalim članovima u grupi
 - Sarađuje sa drugim učenicima i učestvuje u donošenju odluka
-

Pojmovi koje treba usvojiti:

Sloboda mišljenja, izražavanja i govora

Pojmovi građanina i podanika

Tip časa	Oblik rada				Metode rada			
ONG	FR	GR	IR	RP	DI	DM	RP	IR

Napomena: legenda za skraćenice nalazi se na kraju obrasca

Nastavna sredstva

- Kartice sa pravima
 - Video prilog
 - Pitanja za praćenje priloga
 - Prilozi za rad učenika
-

Literatura:

Za učenike:

<https://kultivisise.rs/salman-ruzdi-citati/>
[https://www.vk.sud.rs/sites/default/files/attachment-s/%D0%91%D0%BE%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D1%9B%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%20%D0%A-1%D1%80%D0%B1%D0%B8%D1%98%D0%B5%20\(32550-05\).pdf](https://www.vk.sud.rs/sites/default/files/attachment-s/%D0%91%D0%BE%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D1%9B%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%20%D0%A-1%D1%80%D0%B1%D0%B8%D1%98%D0%B5%20(32550-05).pdf)

Za nastavnike:

<https://www.pars.rs/images/biblioteka/Sloboda-izrazavanja-i-sloboda-medija.pdf>
<http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Vodi%C4%8D-kroz-primjenu-%C4%8Dlana-10-EKLJP.pdf>
<http://www.nuns.rs/codex/Mediji-u-demokratiji/Zastita-prava-na-slobodu-izrazavanja-i-informisanja.html>
<https://www.cenzolovka.rs/mediologija/pravo-na-medije-kako-odbraniti-slobodu-izrazavanja/>

Korelacija sa drugim predmetima

Sociologija, Filozofija sa etikom, Zdravstvena psihologija, srpski jezik i književnost

Inovacije

- Organizacija časa
- Istraživački zadaci za učenike

Struktura časa - Prvi čas

Sadržaj rada:

Uvodni deo časa

Trajanje: 5 min.

- Učenici u malim grupama dobijaju po 6 kartica sa članovima Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda; na karticama su eliminisani nazivi; zadatak je da odaberu koji član se odnosi na slobodu izražavanja (Prilog 1)
- Zajednička analiza prvog i drugog stava, iz čega se sastoji, nastavnik proverava da li učenici razumeju tekst člana 10. Tako se otvori tema časa.

Glavni deo časa

Trajanje: 40 min.

- Nastavnik najavi video prilog u kome novinarka Tamara Skroza govori o današnjoj temi.
 - Svaki učenik dobija jednu listu pitanja na osnovu kojih aktivno prati video prilog. Postoje tri grupe pitanja (ovi prilozi mogu biti odštampani na papirima različitih boja, da nastavnik zna kome deli koja pitanja):
 1. Informativna sfera priloga
 2. Emocionalna i neverbalna sfera priloga
 3. Motivaciona sfera priloga

Napomena: nastavnik u okviru grupe može da bira kojim učenicima deli koje priloge u skladu sa afinitetima i mogućnostima kvalitetnih odgovora.

(20 minuta)
 - Po odgledanom prilogu svako zapisuje odgovore na pitanja. Zatim učenici u malim grupama (tri grupe, prema sadržaju koji su analizirali) razmenjuju odgovore, biraju način na koji će predstaviti svoje zadatke i odgovore, kao i viđenje priloga.
 - Sledi prezentacija svake grupe sa diskusijom. Nastavnik po potrebi dalje razvija diskusiju – ukoliko ima učenika drugih grupa koji žele da prokomentarišu svoje viđenje.
- (10 minuta)
- (10 minuta)

Završni deo časa

Trajanje: 5 min.

- Da bi sloboda izražavanja mogla da se živi i da se realizuje, svaki pojedinac treba da uloži trud. Čak i kad ne izgleda da je moguće, ako svako od sebe daje sve što može, efekat će se ostvariti.
 - Učenicima se kratko predstave dve ličnosti kao pozitivni primeri zalaganja za slobodu izražavanja: književnik Salman Ruždi i novinar Željko Bodrožić – učenicima se daju linkovi, ili tekstovi o njihovom aktivnom delovanju.
(Prilog 3)
 - Istraživački zadatak: pronaći primere iz oblasti književnosti, umetnosti, novinarstva, individualnih slučajeva, gde su ljudi uspeli da se izbore za slobodu izražavanja. (Prilog 4)
Pripremiti kratak tekst, ili prezentaciju za sledeći čas.
Napomena: zavisno od veličine grupe, motivisanosti učenika, zadatak može da bude individualan ili u paru
-

Drugi čas

Uvodni deo časa

Trajanje: 5 min.

- Uvodna diskusija: kako su se snašli u traganju za informacijama, koje su bile prepreke, ima li anegdota, koju formu prezentacije su odabrali;
 - Kratka organizacija redosleda prezentacija (može prema sadržaju, prvo umetnici, pa novinari, ili književnici, kompozitori; ili može zavisno od tehničkih mogućnosti – prvo oni koji imaju RR prezentaciju, ili klip, a onda tekst itd).
 - Uputstvo za učenike koji prate prezentacije
-

Glavni deo časa

Trajanje: 25 min.

- Prezentovanje istraživačkih radova i kratka diskusija posle svake prezentacije
-

Završni deo časa**Trajanje: 10 min.**

- Nastavnik sumira sve što se tokom ova dva časa u grupi događalo, naglašava dobre momente, sve što su konstatovali, sve čega su se setili, sve što su povezali sa prethodnim časovima i sa drugim predmetima
 - Evaluacija: na tabli je nacrtan koordinatni sistem: horizontalna dimenzija označava informativno, a vertikalna dimenzija označava zanimljivo i učenici postavljaju svoj znak (tačkicu ili zvezdicu) koja se dobija ukrštanjem ove dve dimenzije
-

Samoevaluacija časa i predlozi za korekciju

Prilozi:

Prilog 1 – Tabela 6 kartica odabranih prava

Prilog 2 – Tri liste pitanja uz gledanje video-priloga

Prilog 3 – Tekstovi o istaknutim ličnostima: Ruždi i Bodrožić

Prilog 4 – Uputstva za istraživački zadatak

Legenda:

TIP ČASA	OBLIK RADA	METODA RADA
ONG- obrada novog gradiva	FR - frontalni rad	MO - monološka metoda
UTV-utvrđivanje	GR - grupni rad	DI - dijaloška metoda
PPZ- pisana provera znanja	IR - individualni rad	DM - demonstraciona metoda
	RP - rad u parovima	RU - metoda rada sa udžbenikom
		LV - metoda laboratorijskih vežbi
		RP - metoda rešavanja problema
		KV - metoda rada kontrolne vežbe
		CT - metoda crtanja
		RT - metoda rada na tekstu
		IR - metoda istraživačkog rada učenika

Za više materijala za pripremu časova i korisnih informacija o predmetu građansko vaspitanje posetite platformu Građanskog vaspitanja na <https://rc.gradjanske.org/gradjansko-vaspitanje/>.

